

İLKOKULDA ÇALGI KULLANMANIN EĞİTİM ÖĞRETİME ETKİSİNE İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

*Opinions of Primary School Teachers on the Effect of Using Music
Instruments in Primary School on Educational Teaching*

DOI NO: 10.36442/AMADER.2024.102

Mustafa MIZRAK¹
İbrahim Halil YURDAKAL²

Geliş Tarihi: 13.09.2023

Kabul Tarihi: 22.12.2024

Özet

Sınıf öğretmenin görev yaptığı sınıfın eğitim kalitesini artırma hedefi, kendini geliştirme ve becerilerini artırma gayreti ile doğru orantılıdır. Müzik aleti çalmanın genel bir ifade ile müziğin çocuklar üzerinde etkisinin önemli olması nedeniyle, özellikle sınıf öğretmenlerinin de müzik aleti çalmaları ve müziğe ilişkin tutumlarının olumlu olması gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin müzik aleti çalması ve bunu öğrencilerine kazandırmasının öğrenciler üzerindeki etkisi ve eğitim öğretim süreçlerine katkısına ilişkin öğretmenlerin görüşlerini tespit etmektir. Nitel araştırma yöntemine göre düzenlenen araştırmanın örneklemini Denizli ili Pamukkale İlçesinde kamu ilkokullarında görev yapan 50 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Seçilen sınıf öğretmenlerinin müzik aleti çalmayı bilen kişiler olması araştırma için önem arz etmektedir. Bu kapsamda örneklem tespit edilirken bu ölçüt baz alınmış olup araştırmanın örneklem yöntemi amaçsal örneklemlerden ölçüt örnekleme olarak seçilmiştir. Ölçüt örnekleme gereği müzik aleti çalan 36 öğretmen çalışmaya dâhil edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin müzik dersinin önemini bildikleri, müziğe ilişkin ders sayılarının lisans müfredatında artırılması gerektiğini düşündükleri, özellikle uzman kişilerin müzik öğretimi derslerini yürütmesi gerektiği ve her öğretmenin müzik aleti çalması için lisans sürecinde öğretmen adaylarına bir müzik aleti çalma becerisi kazandırılması gerektiğine yönelik görüşler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Müzik Aleti Çalma Becerisi, İlkokul, Sınıf Öğretmeni.

Abstract

The aim of the primary school teacher to increase the quality of education in the class he works in is directly proportional to his effort to improve himself

¹ Fakülte Sekreteri, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sınıf Eğitimi Yüksek Lisans Programı, Denizli, Türkiye, mustafamizrak20@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002- 8193-8644

² Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Denizli, Türkiye, iyurdakal@pau.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-6333-5911

*Bu çalışma 1-4 Aralık 2022 tarihleri arasında düzenlenen 1. Uluslararası Güncel Akademik Çalışmalar Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

and increase his skills. Since playing a musical instrument, in general terms, has an important effect on children, especially primary school teachers should also play musical instruments and have a positive attitude towards music. The aim of this research is to determine the opinions of the primary school teachers about the effect of playing a musical instrument and giving it to their students on the students and their contribution to the education and training processes. The sample of the research, which was organized according to the qualitative research method, consists of 50 classroom teachers working in public primary schools in Pamukkale District of Denizli province. It is important for the research that the selected primary school teachers are people who know how to play a musical instrument. In this context, this criterion was taken as a basis while determining the sample, and the sampling method of the research was chosen as criterion sampling from purposive sampling. 36 teachers who played musical instruments were included in the study as per criterion sampling. As a result of the research, there are opinions that teachers know the importance of music lessons, think that the number of music lessons should be increased in the undergraduate curriculum, that especially experts should conduct music teaching lessons, and that teacher candidates should be taught to play a musical instrument during the undergraduate process so that every teacher can play a musical instrument.

Keywords : Music Education, Ability to Play A Musical Instrument, Primary School, Primary School Teacher.

GİRİŞ

Genelde öğretmen, özelde sınıf öğretmeni dikkate alındığında; sınıf öğretmeni yetiştirilmesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarından itibaren çeşitli politikalar geliştirilmiş ve öğretmen yetiştirme politikaları zaman içerisinde değişime uğramıştır. Sınıf Öğretmeni her konuda yetkin ve etkin olmalı düşüncesi Köy Enstitüleri ile 1938-1946 yılları arasında uygulanmaya çalışılmış, bu bağlamda da köylerde görev yapan öğretmenler, geleneksel öğretmen okullarında yetiştirilen öğretmenlerin aksine taşrada görev alacaklarının bilinci ve sorumluluğuyla yetiştirildiklerinden gönüllü ve özverili bir şekilde köy öğretmenliği yapmaktaydılar. Gittikleri köylerde, köylülerle iş birliği yaparak hem okulların fiziki yapılarının ve donanımlarının kurulmasını sağlamak hem de köylülere eğitim vermekle görevli olan bu köy öğretmenleri, bir köyü her bakımdan geliştirecek ve dönüştürecek düzeyde donanımlı olarak yetiştiriliyorlardı. Bu öğretmenlerin görevleri arasında okulda öğrencilere eğitim vermenin yanı sıra alternatif ve yeni tarım tekniklerini köylülere öğretmek, okuma yazma kursları düzenlemek, bahçe ve tarla gibi tarım arazileri açmak, imece usulüyle yol yapımını sağlamak da yer almaktaydı (Akdemir, 2013: 18). Köy Enstitüleri, 1954 yılında tamamen kapatılmış; 1953 yılından itibaren ilkökul öğretmeni yetiştirme politikası “İlköğretmen Okulları” adıyla tek çatı altında toplanan öğretmen yetiştirme kurumlarıyla sürdürülmeye çalışılmıştır. Köy Enstitüleri'nin kapatılmasıyla köy ve

şehirlerdeki ilkokullara farklı kaynaklardan öğretmen yetiştirilmesi uygulaması da son bulmuş ve öğretmen niteliklerinin standart hale getirilmesi sağlanmıştır. Cumhuriyetin kuruluşundan 70’li yıllara kadar olan dönem boyunca yukarıda da sıralandığı gibi sürekli değişen ve farklılaşan eğitim kurumlarıyla ilk ve orta öğrenimini tamamlamış öğrencilerin öğretmen okullarında eğitilerek öğretmen ihtiyacının karşılanması amacı güdülmüştür. Ancak bu okulların birbirleriyle ilişkileri, öğrencilerin seçimi ve verilen eğitimin içeriği hep tartışılmış ve kesin bir çözüme kavuşturulamamıştır. (Akdemir, 2013: 18).

Müzik aleti çalmak ve müzik farkındalığı gerek ruhsal doyum gerekse akademik başarı için önem arz etmektedir. Müzik aleti çalmak aynı zamanda çocukları olumlu etkilemektedir. Nitekim Yazgan (2020: 1) enstrüman çalmak, şarkı söylemek, birlikte müzik yapmanın çocuklar üzerindeki etkileri ve önemi üzerine şu açıklamaları yapmaktadır: “Müzik çocukların beyninin verimli çalışması anlamında katkı sağlamakta aynı zamanda dil yetisinin gelişmesi, matematik yeteneğinin gelişmesi, bellek, dikkat ve konsantrasyon gelişimine katkı sağlamaktadır. Müzik aleti çalan çocuk disiplinli, sosyal becerileri gelişmiş, okuma ve kavrama becerilerine sahip olur aynı zamanda da ve problem çözme becerilerini de geliştirerek ve farklı çözüm yolları bulur”. Yukarıda bahsedilen konular ışığında müzik aleti çalmanın çocuğun tüm gelişimine ve öğrenmesine etki yaptığı düşünülmektedir. Müzik aleti çalmanın genel bir ifade ile müziğin çocuklar üzerinde etkisinin bu derece önemli olması nedeniyle özellikle sınıf öğretmenlerinin de müzik aleti çalmaları ve müziğe ilişkin tutumlarının olumlu olması gerekmektedir. Bu kapsamda özellikle sınıf öğretmenliği lisans programında müzik olgusuna dönük derslerin olması elzemdir.

Sınıf Öğretmeni üniversite eğitimi sırasında yetkin olarak yetiştirilmeye çalışılırken, sanat anlamında da yetkin olması anlamında resim ve müzik dersleri Yükseköğretim Kurumları Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarına dâhil edilmiştir. Yükseköğretim Kurumlarında Sınıf Öğretmenliği Lisans Programlarında “Müzik” ve “Müzik Öğretimi” dersleri 2018 yılına kadar zorunlu ders olarak yer almaktaydı. 2018 yılında değişen Sınıf Öğretmenliği Programında ise sadece “Müzik Öğretimi” dersi kalmıştır. 2018 öncesinde lisans müfredatına bakıldığında 2. sınıf güz döneminde “Müzik” dersi yer almaktaydı. Ders içeriği şu şekilde ifade edilmektedir: “Müziğin temel bileşenleri, temel müzik bilgileri; nota bilgisi, müzikte aralık kavramı, müzikte ritim kavramı, şarkı dağarcığı oluşturulması; Türkiye’de ve dünyada müzik tür ve biçimleri; geleneksel müzikten çağdaş müziğe geçiş, çalgı öğretimi, toplu çalma ve söyleme, eğitimde müziğin rolü, yaratıcılığı geliştirmede müziksel işitme” (YÖK, 2007). Öğretmen adayları bu derste müzik ile ilgili temel bilgileri öğrenmenin

yani sıra, blok flüt ya da melodika çalmayı da öğreniyor, okul şarkılarını söylüyor, toplu çalma ve söyleme konularında yeteneklerini geliştirebiliyorlardır. Yine 2018 öncesinde lisans müfredatına bakıldığında 2. sınıf bahar döneminde “Müzik Öğretimi” dersi yer almaktaydı. Ders içeriği şu şekildedir: “Müzik öğretim yöntem ve teknikleri, nota öğretimi teknikleri, ritim ve melodiden yararlanarak orff çalgılarıyla çocuklar için şarkıların düzenlenmesi, çalgının şarkı öğretiminde etkili kullanımı, oyun, müzik, dans, drama ve konuşma ilişkisi, müzik-estetik ilişkisi ile müziksel beğenin gelişirilmesi, müzik dersi etkinliklerinin diğeri disiplinlerle ilişkilendirilmesi, İlköğretim müzik programı ile ilgili etkinlik uygulamaları” (YÖK, 2007). Öğretmen adayı bu derste ise bir dönem önce kendisinin öğrendiği ve geliştirdiği müzik yeteneklerini de ele alarak ilköğretimde müzik öğretiminin nasıl olacağını, müziğin oyun, dans, drama ve konuşma ile ilgisini inceleyebiliyorlardır. 2018 sonrası lisans müfredatına bakıldığında 4. sınıf güz döneminde “Müzik Öğretimi” dersi yer almaktadır. Ders içeriği şu şekildedir: “Müzik öğretim yöntem ve teknikleri, nota öğretimi teknikleri, ritim ve melodiden yararlanarak orff çalgılarıyla çocuklar için şarkıların düzenlenmesi, çalgının şarkı öğretiminde etkili kullanımı, oyun, müzik, dans, drama ve konuşma ilişkisi, müzik-estetik ilişkisi ile müziksel beğenin gelişirilmesi, müzik dersi etkinliklerinin diğeri disiplinlerle ilişkilendirilmesi, İlköğretim müzik programı ile ilgili etkinlik uygulamaları” (YÖK, 2018). Öğretmen adayı 2018 öncesi önce müzik dersinde kendisi öğreniyor daha sonra müzik öğretimi dersini alıyordu fakat 2018 sonrası sadece müzik öğretimi dersi kalması ve yukarıda belirtilen içerik dikkate alındığında hiç müzik bilgisi olmayan bir kişinin öğretimi konusunda ne kadar faydalı olacağı konusu düşündürücüdür.

Yurdakal (2018: 1491) “değişen sınıf öğretmenliği lisans program içeriğinin incelenmesi” isimli çalışmasında müzik dersinin zorunludan seçmeliye aktarılmasına ilişkin şu açıklamaları yapmaktadır: “Lisans ikinci sınıfta yer alan müzik, sanat eğitimi ve güzel yazı teknikleri dersleri güncellenen programda yer almamaktadır. Seçmeli dersler içerisinde de yer almayan bu derslerin kaldırılması düşündürücüdür. Sanat ve estetik gelişimin önemli olduğu ilköğretim kademesinde öğretmenlerin bu sanatsal gelişimi destekleyici dersleri almaması ilerisi için olumsuz sonuçlar doğurabilir. Bazı dersler birleştirilerek tek bir dönemde toplanmıştır, benzer şekilde ikinci sınıf dersi olan müzik öğretimi de ismi korunarak dördüncü sınıf ders içeriğine eklenmiştir.” İdeal sınıf öğretmeni; sanat ile bütünleşen, resim, müzik, drama alanlarında kendisini geliştiren, en az bir müzik aleti çalıp bunu öğrencilerine öğretebilen, öğrenmeye ve öğretmeye her alanda devam edebilen bir kişi olmalıdır. Lisans programlarında sanat ile ilgili özellikle müzik alanında derslerin sayısının artırılması, öğretmen

adaylarının müzik aleti çalma yeteneklerini geliştirmesine imkân verilmesi elzemdir. Sınıf öğretmeninin bulunduğu sınıfın eğitimin kalitesini artırma hedefi, kendini geliştirme ve becerilerini artırma gayreti ile doğru orantılıdır. Sınıf öğretmeninin ve öğrencilerinin müziğe ve müzik aletlerine ilgisi, öğretmenin becerilerini, yetkinliğini ne ölçüde sınıfa yansıttığı ve bunu eğitim öğretime ne ölçüde aktarabildiği konuları bu kapsamda önem arz etmektedir. Çevik (2011) “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimi Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi” başlıklı araştırmasında, sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimi özyeterlik düzeylerinin cinsiyete, sınıf düzeyine ve yaşlarına göre incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ABD’de 2009–2010 öğretim yılında öğrenim gören 163 öğretmen adayı, örnekleme ile yapılmış olup araştırma sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır: Sınıf öğretmeni adaylarının hem müzik öğretime ilişkin bilgi ve becerilerle donanımlı olarak yetiştirilmeleri hem de öğrendikleri müzik bilgilerini öğrenme ortamları ile birleştirip, bütünleştirilmeleri önem taşımakta olup, eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği anabilim dallarındaki müzik derslerinde, öğretmen adaylarının müziksel bilgi seviyesini artırmanın yanında becerilerinin de yer aldığı, bilgilerini müzik içinde uygulayabilecek ve bunu davranışa dönüştürebilecek donanıma sahip olan öğretmenler yetiştirmeye yönelik programlar geliştirilebilir. Ders saatleri artırılarak, dersle ilgili araç ve gereçler iyileştirilebilir. İlhan (2003) “Sınıf Öğretmen Yetiştirme Programları ve Sanat Eğitimi” başlıklı araştırmasında, sınıf öğretmeni adayları için sanat eğitimi konusunda kuramsal ve uygulamalı çalışmalarda neler beklendiğini tartışmıştır. Bu beklentilere sınıf öğretmeni yetiştirme programları yanıt verebiliyor mu? Yetişen sınıf öğretmenleri ilköğretimin ilk beş sınıfında sanat eğitimine ilişkin dersleri yürütebilirler mi? vb. sorulara yanıt aranmış olup, araştırma sonucunda öğretim için ayrı bir öneme sahip olan sanat eğitimi dersleri hem öğretmen adayının yaratıcılığını ve kültürünü geliştirmeli hem de sanat eğitimine ilişkin yöntem, teknik ve becerileri alanda verimli kullanılacak düzeyde verilmelidir. Ayrıca sınıf öğretmeninin sanatlar eğitiminde adı geçen tüm ilgili disiplinlerle iletişim kurabilecek ve gerekli terminolojiyi bilebilecek düzeyde yetişmesi gereklidir. Öğretmenin sanatlar eğitiminin kişilik geliştirici, eleştirel düşünmeyi ve yaratıcılığı güçlendirici yanını iyi bilip iyi değerlendirmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin müzik aleti çalması ve bunu öğrencilerine öğretmesinin öğrenciler üzerindeki etkisi ve eğitim öğretim süreçlerine katkısına ilişkin öğretmenlerin görüşlerini tespit etmektir. Bu çalışmada yukarıda verilen problem çerçevesinde aşağıda sıralanan şu sorulara yanıt aranmıştır.

1. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre lisans düzeyinde müzik eğitimi nasıl olmalıdır?
2. Sınıf öğretmenlerinin ilkokul öğrencilerinin müziğe ve müzik aletlerine merak ve ilgisinin akademik başarılarına etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Sınıf öğretmenlerinin eğitim-öğretim süreçlerinde müzik aleti kullanımına ilişkin görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Bu araştırma nitel desen üzerine yapılandırılmıştır. Nitel araştırma, araştırmacıların genellikle belirli bir durumda ortaya çıkan anlamları ve içgörülerini araştırdıkları ve doğası gereği tümevarımsal olan araştırmalardır (Strauss ve Corbin, 2008). Çalışmada, sınıf öğretmenlerinin müzik aleti çalması ve bunu öğrencilerine öğretmesinin öğrenciler üzerindeki etkisi ve eğitim öğretim süreçlerine katkısına ilişkin öğretmenlerin görüşlerini tespit etmede nitel araştırma desenlerinden durum yöntemi kullanılmıştır. Yin'e (1994) göre durum araştırmaları olgu ve bağlam arasındaki sınırlar açıkça belirgin olmadığı durumlarda olguyu gerçek yaşam kapsamında araştırır. Bu kapsamda çalışmada durum araştırmalarından tanılayıcı durum modeli seçilmiştir. Davey'e (1990: 1) göre tanılayıcı durum çalışmaları bir durumun nasıl olduğunu göstermek veya bir program hakkında çok az şey bilindiği durumlarda kullanılmaktadır. Özellikle sınıf öğretmenlerinin müzik ve müzik öğretimi olgularına dönük görüşlerini ortaya çıkarmak çalışmanın ana hedefidir.

EVREN-ÖRNEKLEM

Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğüne ilişkin net bir kuraldan bahsetmek oldukça güçtür. Örneklem büyüklüğü, araştırmacının ne bilmek istediğine, amaca, araştırmada neyin önemli olduğuna, zamana ve eldeki mevcut kaynaklara bağlı olarak değişebilmektedir. Örnekleme alınan kişi ya da nesnelere bilgi açısından son derece zengin ise çok küçük sayıda bir örneklem de araştırma için yeterli olabilmektedir. Ancak fazla sayıda örnekleme yüzeysel bilgi elde edilerek yapılan bir araştırmada ise bir fenomenin ortaya çıkarılmasında önemli olabilmektedir. Bu nedenle nitel araştırmalarda örneklem, duruma ve araştırmacının amacına göre değerlendirilmelidir (Patton, 2014). Bu araştırmanın örneklemini Denizli ili Pamukkale İlçesinde kamu ilkokullarında görev yapan 50 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Seçilen sınıf öğretmenlerinin müzik aleti çalmayı bilen kişiler olması araştırma için önem arz etmektedir. Bu

kapsamda örneklem tespit edilirken bu ölçüt taban alınmış olup, araştırmanın örneklem yöntemi amaçsal örneklemelerden ölçüt örnekleme olarak seçilmiştir. Ölçüt örneklemede bireyler, gruplar veya ortamlar kriterleri karşılayacak şekilde seçilirler (Omona, 2013: 180).

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI VE VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmada öncelikle alan yazın taranmıştır. Bu kapsamda İlhan (2003), Çevik (2011), Yurdakal (2018), Aksoy (2022), çalışmaları incelenmiştir. Nitel bulgular üç ayrı veri toplama yoluyla meydana gelmektedir. Bunlar; derinlemesine açık uçlu sorular, yapılandırılmamış gözlemler ve yazılı dokümanlardır (Patton, 1990). Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış soru formu ile toplanmıştır. Mathers, Fox ve Hunn'a (2007: 20) göre çok yapılandırılmış bir görüşme veya posta anketi, önceden kodlanmış cevapları olan daha büyük oranda kapalı sorular içerirken, yarı yapılandırılmış görüşme formları daha fazla açık uçlu soru içerecektir. Bu kapsamda öncelikle alt problemlerden yola çıkarak, taslak bir soru formu hazırlanmıştır. Soru formu 8 sorudan oluşmaktadır; (Müzik aleti çalmasını biliyor musunuz? Evet, ise hangileri? Öğrencilere müzik aleti çalmayı öğretiyor musunuz? Lisans eğitiminiz sırasında müzik dersi aldınız mı? Aldığınız dersler hakkında bilgi verir misiniz? Lisans eğitiminiz sırasında herhangi bir müzik aleti çalmayı öğrendiniz mi? Lisans düzeyinde müzik eğitimi nasıl olmalıdır? Müzik aleti çalmayı bilen öğrencinin, diğer öğrencilere göre farklılıkları nelerdir? İlkokul öğrencilerinin müziğe ve müzik aletlerine merak ve ilgisinin akademik başarılarına etkisine ilişkin görüşleriniz nelerdir? Eğitim-öğretim süreçlerinde müzik aleti kullanımına ilişkin görüşleriniz nelerdir?). Oluşturulan soru formu uzman görüşüne sunulmuştur. Bu kapsamda bir alan uzmanından bir de dil bilgisi kapsamında Türkçe öğretmeninden görüş alınmış olup taslak soru formu uzman görüşleri sonrası 6 soruya indirilmiştir. Soru formu son hali ile 6 soru ve kişisel bilgi formundan oluşmaktadır. Veriler toplanmadan önce tüm katılımcılardan onam formu alınmıştır. Araştırmanın verileri içerik analizine tabii tutulmuştur. İçerik analizinde araştırmacılar, veriler içindeki temaları ve kodları aramak için özel tekniklere odaklanır (Glesne, 2013: 29-30). Nitel veri analizinde temel olarak toplanan veri parçalarına ayrılır ve parçalar arasından anlam çıkarmaya çalışılır (Creswell, 2012). Çalışmada bu kapsamda toplanan veriler öncelikle bilgisayar ortamına aktarılmış, kodlar oluşturulmuş, daha sonra benzer kodlar bir araya getirilerek temalar oluşturulmuştur. Kodların tespit edilmesinde araştırmacılara ek olarak 4 farklı uzmandan da yardım alınmıştır. Oluşturulan tema ve kodlar tablolar ile gösterilmiştir. Tablolar alıntılar ile desteklenmiştir. Çalışmada belirlenen kodların tutarlılığını

ortaya koymak için her soru için bir anlaşma yüzdesi hesaplanmıştır. Bu hesaplamada Güvenilirlik = Görüş birliği / Uyuşmazlık + Görüş birliği x 100 formülü kullanılmıştır (Miles ve Hubermann, 2015: 64).

BULGULAR

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ilk alt problemi “sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre lisans düzeyinde müzik eğitimi nasıl olmalıdır?” şeklinde olup bu alt problem kapsamında üç temaya ulaşılmıştır. Bunlar ders içeriği, öğretim elemanı, ders sayısıdır. Tablo 1’de alt problem ile ilgili kodlar ve temalar gösterilmiştir.

Tablo 1. Birinci Alt Probleme İlişkin Tema, Kod ve Frekanslar

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	Frekans
Ders İçeriği	Öğrenci müzik aleti çalmalı	(10), (12), (19), (22), (23), (29), (38), (45), (46)	9
	Uygulamalı olmalı	(5), (17), (31), (34), (35), (37)	6
	Nitelikli içerik	(18), (20), (28), (48), (50)	5
	Öğretmen müzik aleti çalmalı	(11), (21), (47), (49), (42), (43)	6
	Kapsamlı içerik	(13), (14)	2
Öğretim Elemanı	Amaçlı ders işlenmeli	(4), (30), (36)	3
	Eğitici uzman olmalı	(15)	1
	Eğitici öğrenciyi geliştirmeli	(40)	1
Ders Sayısı	Ders saati artırılmalı	(3), (41)	2
	Dönem sayısı artırılmalı	(26)	1

Tablo 1’e baktığımızda çalışmamızda en çok ders içeriği teması altında görüş bildirilmiştir. Özellikle öğrencinin müzik aleti çalması ve dersin uygulamalı olması ile ilgili görüşler çoğunluktadır. Öğretmenin müzik aleti çalması görüşü de uygulamalı olmalı ile aynı frekanstadır. Aynı zamanda öğretim elemanlarının da uzman kişiler olması ve öğrenciyi geliştirme eğiliminde olması ile ilgili kodlara ulaşılmış olup, ders saatinin ve sayısının artırılması ile ilgili kodlara da ulaşılmıştır. Lisans düzeyinde müzik eğitimi nasıl olmalıdır? sorusuna verilen cevaplardan bazı örnekler aşağıda belirtilmiştir.

- *İlkokul düzeyine uygun olan her türden müzik aletinin tanıtımı yapılmalı, biraz da nasıl kullanılacağı hakkında uygulamalı çalışma yapılmalı (5).*
- *Her öğrenci sınıf düzeyine uygun bir müzik aleti çalmayı öğrenmeli (12).*

- *En az bir tane müzik aleti çalmak kesinlikle öğretilmeli (22).*
- *Notaya uygun şarkı söyleme ve en az bir müzik aleti çalma, ritim tutma gibi becerileri kazandırıp dersleri müzikle nasıl daha eğlenceli hale getirebiliriz konusunun üzerinde durulmalı (28).*
- *Notalarla birlikte uygulamalı olarak verilmelidir (31).*

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “sınıf öğretmenlerinin ilkökul öğrencilerinin müziğe ve müzik aletlerine merak ve ilgisinin akademik başarılarına etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde olup bu alt problem kapsamında üç temaya ulaşılmıştır. Bunlar etkili, etkisiz, kısmen etkilidir. Tablo 2’de alt problem ile ilgili kodlar ve temalar gösterilmiştir.

Tablo 2. İkinci Alt Probleme İlişkin Tema, Kod ve Frekanslar

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	Frekans
Etkili	Akademik başarı	(10), (13), (15), (26), (28), (29), (30), (31)	8
	Genel katkı	(4), (8), (9), (25), (34), (44), (5), (18) (22), (23), (24), (32), (33), (43), (50)	8
	Disiplinler arası olumlu ilişki	(48), (49)	7
	Olumlu okul tutumu	(45)	2
	Özgüven	(38)	1
	Kaygıyı azaltır	(6)	1
	Dikkati artırır	(12)	1
	Sosyalleşme	(16)	1
	Hızlı Düşünme		1
Etkisiz	Faydasız	(14), (40)	2
	Akademik başarısızlığa yol açmak	(19)	1
Kısmen Etkili	Kısmen etkili	(11), (17), (36)	3

Tablo 2’ye baktığımızda çalışmamızda en çok etkili teması altında görüş bildirilmiştir. Akademik başarı, genel katkı, disiplinler arası olumlu ilişki kodları, frekans sayıları en yüksek üç koddur. İlkokul öğrencilerinin müziğe ve müzik aletlerine merak ve ilgisinin akademik başarılarına etki yaptığı bu kodlarda görülmektedir. Kısmen etkili ve etkisiz temalarına verilen görüşlerin frekansları etkili temasına verilen görüşlerin frekanslarından oldukça düşüktür. İlkokul öğrencilerinin müziğe ve müzik aletlerine merak ve ilgisinin akademik başarılarına etkisine ilişkin görüşleriniz nelerdir? sorusuna verilen cevaplardan bazı örnekler aşağıda belirtilmiştir.

- Müzik içerisinde dinleme ve anlama becerisi, matematiksel ifadeler gibi durumları içerdiği için her derse olumlu katkı sağlar (5).
- Müzik aleti çalan öğrencilerin akademik olarak daha başarılı olduklarını düşünüyorum. (15)
- Müzikte gösterdiği başarı ile başarı duygusunu tadan öğrenci akademik yönden de başarıya ve haz duygusu alma eğilimine giriyor (22).
- Müziğe yetenekli olanlar diğerlerine göre önde oluyor (26).
- Diğer dersler müzik ile ilişkilendirilerek daha eğlenceli ve çocuk için ilgi çekici hale getirilirse başarı artar (33).
- İlkokuldan başlamak üzere müzik aleti çalmaya yönelik eğitim verilmelidir, diğer dersler üzerinde de başarı getireceğini düşünüyorum (43).

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “eğitim-öğretim süreçlerinde müzik aleti kullanımına ilişkin görüşleriniz nelerdir?” şeklinde olup bu alt problem kapsamında iki temaya ulaşılmıştır. Bunlar öğretmen ve öğrencidir. Tablo 3’te alt problem ile ilgili kodlar ve temalar gösterilmiştir.

Tablo 3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Tema, Kod ve Frekanslar

Temalar	Kodlar	Katılımcılar	Frekans
Öğretmen	Derse müzik öğretmeni girmeli	(14), (22), (37)	3
	Öğretmen müzik aleti çalmalı	(9)	1
	İhmal edilmemeli	(31)	1
	Birleştirilmiş sınıfta zaman sınırı	(27)	1
	Keşfetme Sıcak İlişki	(8) (49)	1 1
Öğrenci	Öğrenci müzik aleti çalmalı	(10), (12), (13), (15), (21), (24), (26), (32), (36)	9
	Öğrenciye fayda sağlar	(4), (6), (17), (25), (29), (33), (45)	7
	İlgi artar	(7), (16), (23), (42), (47), (48)	6
	Okul sevgisi Becerilere katkı sağlar	(20), (30) (5)	2 1

	Öğrenci Desteklenmeli	(28)	1
	Akran zorbalığı azalır	(50)	1
	Bakış açısı	(44)	1

Tablo 3'e baktığımızda öğrenci teması altındaki öğrenci müzik aleti çalmalı, öğrenciye fayda sağlar ve ilgi artar kodları en çok frekans alan görüşlerdir. Okul sevgisi kodu da 2 frekans almıştır. Öğretmen temasının altındaki derse müzik öğretmeni girmeli kodu ise 3 frekans alarak eğitim-öğretim süreçlerinde müzik aleti kullanımında yetkin bir öğretmenin derse girmesi konusuna dikkat çekmiştir. Eğitim-öğretim süreçlerinde müzik aleti kullanımına ilişkin görüşleriniz nelerdir? sorusuna verilen cevaplardan bazı örnekler aşağıda belirtilmiştir.

- *Devletin okullarında ilk 4 yıl müzik dersine sınıf öğretmeni giriyor. Bence bu büyük bir hata ve eksiklik. Sınıf öğretmenleri her şeyi bilmek durumunda değil. Bu çocukların da profesyonel birinden ders almaya hakları var. (14)*
- *İlkokullarda müzik derslerine müzik öğretmenleri girmeli ve ilkokuldan başlayarak öğrenciye bir enstrüman çalma isteği, becerisi aşılanmalı. (22)*
- *Yetenekleri ölçüsünde her öğrenciye bir müzik aleti çalmasını öğretmek gerekir diye düşünüyorum. (15)*
- *Daha farklı bir müzik aleti çalmayı bilseydim bunu farklı türdeki ders etkinliklerinde kullanırdım ve öğrencilerimin derse ve müziğe olan ilgisi artardı. (48)*
- *Sınıfta melodika çaldırıyorum öğrencilerin ilgisi çok yüksek ve müzik dersini severek yapıyorlar. (16)*
- *Daha çocuk yaşta çocuğun ilgisi müzik aletine çekilmelidir, hatta daha anne karnından itibaren müzik dinletilmelidir. Okulda da devam edilmelidir müziğe. (7)*

SONUÇ VE ÖNERİLER

“Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre lisans düzeyinde müzik eğitimi nasıl olmalıdır?” alt problemi incelendiğinde, öğretmenler özellikle öğrencinin müzik aleti çalması ve dersin uygulamalı olması ile ilgili konulara vurgu yapmıştır. Öğretmenin müzik aleti çalması görüşü, ders uygulamalı olmalı ile aynı frekansı almış, aynı zamanda öğretim

elemanlarının da uzman kişiler olması ve öğrenciyi geliştirme eğiliminde olması ile ilgili kodlara ulaşılmış olup, ders saatinin ve sayısının artırılması ile ilgili görüşler dikkat çekicidir. Bu sonuçlardan yola çıkarak öğretmenler sınıf öğretmenlerinin lisans eğitimleri sırasında müzik, müzik öğretimi ve müzik aleti çalma ile ilgili konularda yetkin şekilde mezun olmadıklarını düşünmektedir. Lisans eğitimleri sırasında müzik dersi sayısının ve derslerin uygulamalı olmasının gerekliliğini araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri de belirtmiştir. Üniversitelerdeki müzik dersine giren öğretim elemanlarının yetkin kişiler olması, sınıf öğretmenin sanat eğitimi ve müzik eğitimi konusunda başarılı olması ile doğru orantılıdır.

İlhan'a (2003) göre sanat eğitimi dersleri hem öğretmen adayının yaratıcılığını ve kültürünü geliştirmeli hem de sanat eğitimine ilişkin yöntem, teknik ve becerileri alanda verimli kullanılacak düzeyde verilmelidir. Ayrıca sınıf öğretmenin sanatlar eğitiminde adı geçen tüm ilgili disiplinlerle iletişim kurabilecek ve gerekli terminolojiyi bilebilecek düzeyde yetişmesi gerekliliği ve öğretmenin sanatlar eğitiminin kişilik geliştirici, eleştirel düşünmeyi ve yaratıcılığı güçlendirici yanını iyi bilip iyi değerlendirmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu kapsamda araştırma sonuçları İlhan'ın (2003) araştırması ile örtüşmektedir.

“Sınıf öğretmenlerinin ilkökul öğrencilerinin müziğe ve müzik aletlerine merak ve ilgisinin akademik başarılarına etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?” alt problemi incelendiğinde, akademik başarı, genel katkı, disiplinler arası olumlu ilişki kodları, dikkati çekmekte olup, ilkökul öğrencilerinin müziğe ve müzik aletlerine merak ve ilgisinin akademik başarılarına etki yaptığına yönelik görüşler yer almaktadır. Kısmen etkili ve etkisiz temalarına verilen görüşlerin frekansları etkili temasına verilen görüşlerin frekanslarından oldukça düşük olması sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun, öğrencinin müzik aleti çalmasının akademik başarısına etki ettiğini gözlemlediği şeklinde düşünülmektedir.

Müzik aleti çalmak ve müzik farkındalığı gerek ruhsal doyum gerekse akademik başarı için önem arz etmektedir. Müzik aleti çalmak aynı zamanda çocukları olumlu etkilemektedir. Nitekim Yazgan'a (2020: 1) göre müzik çocukların beyninin verimli çalışması anlamında katkı sağlamakta aynı zamanda dil yetisinin gelişmesi, matematik yeteneğinin gelişmesi, bellek, dikkat ve konsantrasyon gelişimine katkı sağlamaktadır. Yukarıda bahsedilen konular ışığında müzik aleti çalmanın çocuğun tüm gelişimine ve öğrenmesine etki yaptığı aşikârdır.

“Eğitim-öğretim süreçlerinde müzik aleti kullanımına ilişkin görüşleriniz nelerdir?” Alt problemi incelendiğinde, öğrenci müzik aleti çalmalı, öğrenciye fayda sağlar ve ilgi artar kodları dikkat çekmiş aynı zamanda derse müzik öğretmeni girmeli kodu da müzik aleti kullanımında

yetkin bir öğretmenin olması gerektiği vurgulanmıştır. İlkokullarda müzik derslerine sınıf öğretmenin girdiği dikkate alındığında, etkin ve verimli bir şekilde müzik aleti kullanımının ne kadar önemli olduğu bir kere daha karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar öğretmenlerin en az bir müzik aleti çalmaları beklenirse de alan yazında araştırmalar dikkate alındığında öğretmenlerin bu konuda istenilen seviyede olmadıkları görülmektedir. nitekim Albayrak ve Turan (2022) sınıf öğretmenleri ile yaptıkları araştırmada öğretmenlerin çoğunluğu herhangi bir müzik aleti çalamazken; sınıf öğretmenliğinden mezun olan öğretmenlerin müzik aleti çalma oranları diğer alanlardan mezun olan öğretmenlere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Benzer bir çalışma da Çilingir (2012) tarafından yapılmış olup benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Çevik (2011) araştırmasında, sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimi özyeterlik düzeylerinin cinsiyete, sınıf düzeyine ve yaşlarına göre incelenmesi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmeni adaylarının hem müzik öğretime ilişkin bilgi ve becerilerle donanımlı olarak yetiştirilmeleri hem de öğrendikleri müzik bilgilerini öğrenme ortamları ile birleştirip, bütünleştirilmelerinin önem taşıdığı sonucuna ulaşmıştır. Yine aynı araştırmada eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği anabilim dallarındaki müzik derslerinde, öğretmen adaylarının müziksel bilgi seviyesini artırmanın yanında becerilerinin de yer aldığı, bilgilerini müzik içinde uygulayabilecek ve bunu davranışa dönüştürebilecek donanıma sahip olan öğretmenler yetiştirmeye yönelik programlar geliştirilebilir sonucuna ulaşmış ayrıca ders saatleri artırılarak, dersle ilgili araç ve gereçler iyileştirilebilir sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda söz konusu araştırma ile mevcut çalışma sonuçları örtüşmektedir. Araştırma sonucunda şu öneriler sıralanabilir;

- Yükseköğretim Kurumlarında, sınıf öğretmenlerinin lisans eğitimleri sırasında aldıkları müzik ve müzik öğretimi derslerinin sayısı arttırılmalı.
- Lisans müfredatında yer alan müzik derslerinde, sınıf öğretmenin nota ve solfej bilgisi almasının yanı sıra, en az bir müzik aletini çalması hedeflenmeli.
- Öğretim programları, müzik derslerinin daha etkin ve verimli geçmesi anlamında düzenlenmeli.

KAYNAKÇA

- Akdemir, A. S. (2013). Türkiye’de öğretmen yetiştirme programlarının tarihçesi ve sorunları, *Journal of Turkish Studies*, 8(12), 15-28.
- Aksoy, Y. (2022). Müzik Öğretmenlerinin Geçici Koruma Statüsündeki Öğrencilerin Müzik Eğitime Yönelik Görüşleri . *MSGSÜ Sosyal Bilimler* , 2(26) , 439-458 .
- Albayrak, G. ve Turan, M. (2022). Sınıf öğretmenlerinin ilkokullarda müzik dersi materyal durumu ve öğretim programına ilişkin görüşleri. *Online Journal Of Music Sciences*, 7(2), 241263.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). Boston, MA: Pearson.
- Çevik (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının müzik öğretimi özyeterlik düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 145-168.
- Çilingir, V. (2012). *Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim müzik dersi programı (2006) kazanımlarına ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından irdelenmesi*, Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Davey, L. (1990). The Application of Case Study Evaluations, Practical Assessment, *Research, and Evaluation*, 2(2), 1-2.
- Glesne, C. (2013). *Nitel Araştırmaya Giriş* (2. Ed.). (Edi. A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu). Ankara: Anı Yayıncılık.
- İlhan, A. Ç. (2003). Sınıf öğretmeni yetiştirme programları ve sanat eğitimi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 36(1), 13-24.
- Mathers, N., Fox, N. ve Hunn, A. (2007). *Surveys and Questionnaires*, The NIHR RDS for the East Midlands / Yorkshire & the Humber.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2015). Nitel veri analizi (Çev. Ed. S. Akbaba Altun, A. Ersoy). Ankara: Pegem Akademi.
- Omona, J. (2013). Sampling in Qualitative Research: Improving the Quality of Research Outcomes in Higher Education, *Makerere Journal of Higher Education*, 4(2), 169-185.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Londra: SAGE Publications, inc.

- Patton, M.Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. 3. Baskıdan Çeviri. Bütün, M & Demir, S. B. (Edt.), Ankara: Pegem Akademi.
- Strauss, A. ve Corbin, J. (2008). *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory* (3rd Ed.). Thousand Oaks, London, New Delhi: SAGE Publications.
- Yazgan (2020). *Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Programlarının Tarihçesi Ve Sorunları* <https://www.yankiyazgan.com/enstruman-calmak-sarki-soylemek-birlikte-muzik-yapmanin-cocuklar-uzerindeki-etkileri-ve-onemi-uzerine/sayfasından> erişilmiştir.
- Yin, R. K. (1994) *Case study research: design and methods*. 2nd edition. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Yüksek Öğretim Kurumu (2007). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/egitim-fakultesi-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Yurdakal, İ. H. (2018). Değişen sınıf öğretmenliği lisans program içeriğinin incelenmesi. *Ulakbilge*, 6, 1483-1499

ARAŞTIRMANIN ETİK İZİNİ

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: T.C. Pamukkale Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 20.01.2023

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E-93803232-622.02-319374